

MACROECONOMIA

El port de Barcelona vist des del castell de Montjuïc. MANOLO GARCÍA

Economia catalana: dir la (crua) realitat

Opinió

JORDI GALÍ
ECONOMISTA

La recent publicació de l'informe Draghi ha suposat el reconeixement obert d'un fenomen que s'ha anat fent cada cop més evident des de mitjans dels anys noranta: la bretxa econòmica entre la Unió Europea (UE) i els Estats Units (EUA), mesurada en termes de PIB per càpita. L'escletxa no solament no s'ha reduït sinó que s'ha ampliat, fins a arribar a un 34%. Com apunta l'informe, el factor principal darrere aquesta evolució es troba en una taxa de creixement de la productivitat a la UE que es manté persistentment per sota de la dels EUA. A diferència d'economies com les de la Xina, Taiwan, Índia o Corea del Sud, la UE no ha estat capaç de reduir la seva bretxa amb el líder tecnològic americà aquest segle. Més enllà del PIB per càpita, tenim molts indicadors que confirmen la manca de dinamisme de la UE. Un exemple: només quatre de les cinquanta empreses més grans del món són de la UE. No cal dir que cap d'aquestes està entre les deu primeres, un espai monopolitzat per les *big tech* americanes.

La UE, però, no és un bloc uniforme: hi ha diferències importants en el grau de dinamisme econòmic. Això es pot veure clarament en el gràfic que acompanya aquest article, que mostra un rànquing de 34 països de l'OCDE basat en el creixement mitjà del PIB per càpita en el període 2000-2023. Tot i les seves limitaci-

ons, aquesta variable és, sens dubte, el millor indicador que tenim per mesurar el progrés material mitjà dels ciutadans d'un país. Curiosament, i en contrast aparent amb el missatge de l'informe Draghi, les economies amb un millor comportament d'aquesta variable són de la UE, bàsicament països de l'Est (en verd), que tenien nivells inicials molt més baixos i on la convergència ha estat més intensa. Això contrasta amb els països que conformaven la UE abans de l'ampliació del 2004 (representats en blau), que es concentren a la part baixa del rànquing (amb l'excepció d'Irlanda) i que pel seu pes relatiu arrossegueu els resultats de la UE en conjunt. Aquesta és l'Europa en declivi en què se centra l'informe Draghi.

A més dels 34 països de l'OCDE, el

Catalunya
El model de creixement de les últimes dues dècades ha estat un fracàs

gràfic inclou també la corresponent dada per a Catalunya (en negre). L'economia catalana va tenir en el mateix període un creixement mitjà anual del PIB per càpita del 0,46%, vuit posicions darrere d'Espanya, i només amb el consol de veure Itàlia amb un pitjor resultat. Aquesta és una dada difícil de digerir, però que reflecteix una realitat que no hem de defugir. Aquest article no és el lloc més adient –ni qui l'escriu és la persona més capacitada– per analitzar a fons els factors darrere aquest comportament tan dolent de l'economia catalana. Però sí que m'agradaria fer una observació que considero molt rellevant al respecte. No soc el primer de fer-la, però en una qüestió tan cabdal qualsevol esforç addicional pot ser útil.

Al nostre país s'ha establert com a pràctica normal per part d'orga-

nismes públics i privats, i adoptada de forma acrítica pels mitjans de comunicació, el fet de publicar i comentar de forma gairebé exclusiva dades referides al creixement *absolut* de l'economia, normalment amb una perspectiva de molt curt termini. Per exemple, se'ns anuncia la taxa de creixement del PIB o de l'ocupació en un determinat trimestre, i es destaca el fet que ha superat la d'aquest o altre territori. Des d'aquest punt de vista, l'economia catalana ha tingut sovint un comportament molt millor que el que queda palès en el gràfic, i ha superat la de molts altres territoris. Però és important adonar-se que aquest creixement absolut és un indicador molt deficient del progrés material dels ciutadans d'un país. El fet que siguem cada cop més gent i que això ens permeti produir més ("creixement extensiu") no és consol per al ciutadà mitjà, per a qui els ingressos reals s'estanquen. Això és especialment cert en economies com la catalana, en la qual els increments d'ocupació es recolzen en bona part en la importació de mà d'obra de baixa qualificació i no en la disminució de l'atur de la població local. De fet, una part important del talent jove local es veu abocat a marxar a fora, a la recerca d'oportunitats que el nostre model de creixement no ofereix.

Contra el que sovint se'ns transmet, aquest model de creixement tampoc augmenta la capacitat de finançar un estat de benestar més *generós* (en comptes de *més gran*). A mitjà i llarg termini, qualsevol creixement sostenible de la despesa pública per càpita s'ha de recolzar en un creixement del PIB per càpita, no en el creixement absolut del PIB. Qualsevol altra via –com una pressió fiscal més alta, la possibilitat d'incórrer en dèficits o d'aconseguir més transferències netes d'altres territoris– té necessàriament un recorregut limitat i corre el risc de ser contraproduent.

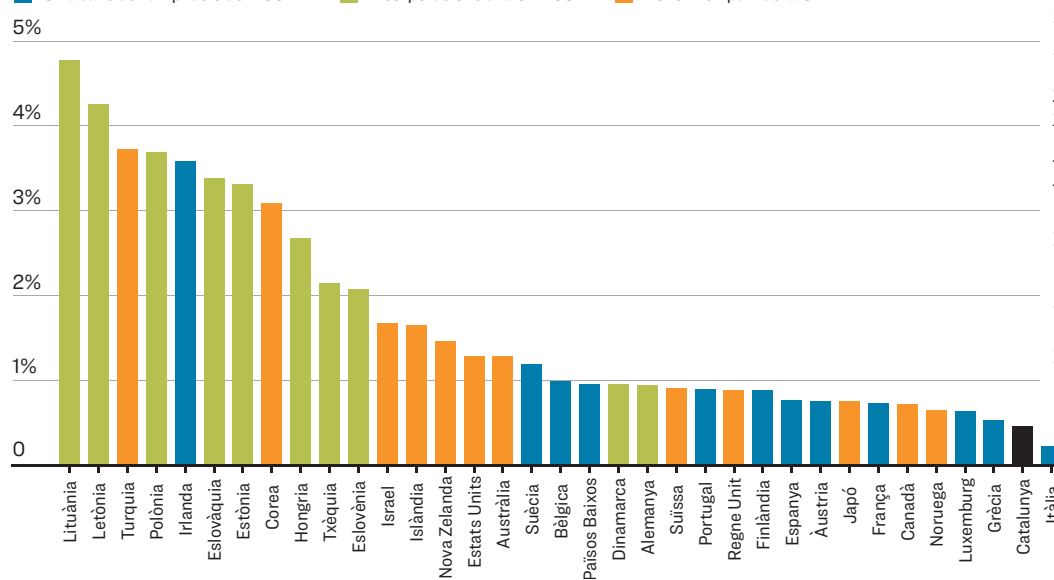
L'evidència empírica continguda en el gràfic deixa ben clar que el model de creixement de Catalunya de les dues últimes dècades ha estat un fracàs sense pal·liatius des del punt de vista d'assolir un creixement substancial del PIB per càpita. Aquest model de creixement no solament ha comportat una millora material minsa per al ciutadà mitjà, sinó que es pot argumentar que és en bona part responsable de molts altres mals que ens afecten, incloent-hi la crisi de l'habitatge, la pressió sobre els recursos naturals, els resultats pèssims del sistema educatiu o el retrocés en l'ús del català. L'acceptació i promoció d'aquest model de creixement, més enllà de la retòrica puntual sobre la necessitat de superar-lo, ha estat una irresponsabilitat dels governants (de tots els colors) que l'han celebrat i continuen celebrant-lo. I els possibles beneficis individuals que sens dubte genera (amb els empresaris del complex turístic-immobiliari al capdavant dels beneficiaris) no poden amagar ni compensar el fracàs col·lectiu de país.

Dir la realitat és un pas imprescindible per poder començar a pensar en com sortir del pou on ens trobem. —

Mitjana de creixement anual del PIB per càpita

Període 2000-2023. En percentatge

■ UE abans de l'ampliació del 2004 ■ Incorporacions a la UE 2004 ■ No formen part de la UE

Font: OCDE, Idescat i elaboració pròpia / Gràfic: Eduard Forrell Isanda